

La història truncada del mestre que va prometre el mar

La UdL acull l'exposició i el documental del projecte 'Desenterrant el silenci', de Sergi Bernal

El gener de 1936, Antoni Benaiges, un mestre català destinat a un poblet de Burgos, va prometre als seus alumnes que els portaria a veure el mar un cop acabat el curs. Aquella promesa va quedar truncada al juliol, just a l'inici de la Guerra Civil, quan va desaparèixer per sempre.

Dos anys abans havia arribat a Bañuelos de Bureba disposat a aplicar a la seua petita escola rural la tècnica Freinet, una innovadora metodologia del pedagog francès Célestin Freinet, basada en la participació dels alumnes a l'aula i l'ús de la impremta a l'escola. Benaiges era membre de la Cooperativa Freinet sorgida l'octubre del 1933, en una reunió del grup de mestres "Batec", a Puigverd de Lleida. Ell era fill de Mont-roig del Camp, a la vora del mar.

Subjectant una fotografia del mestre amb els seus alumnes davant de l'escola. FOTO: Sergi Bernal (desembre 2010)

Durant 74 anys, la feina i la personalitat del mestre van seguir vius en el record dels seus alumnes i dels seus companys de professió, al mateix temps que la seua família mantenia l'esperança de localitzar un dia el seu p a r a d o r .

L'agost del 2010, amb motiu de l'exhumació d'una fossa comuna a la serra de La Pedraja (Burgos) la memòria del mestre va emergir i es va iniciar una investigació que ha descobert una història única i emotiva.

Es tracta de *Desenterrant el silenci* [<http://desenterrant.blogspot.com.es/2012/11/desenterrant-el-silenci-el-blog.html>], del geògraf i fotògraf barceloní, [Sergi Bernal](http://sergibernal.blogspot.com.es/) [<http://sergibernal.blogspot.com.es/>]. Un projecte d'investigació que ha pogut recuperar, gràcies als testimonis dels qui van conèixer o van sentir parlar del mestre, però també dels textos del professor i dels seus alumnes, la història d'una promesa incomplerta.

Durant dos anys es van editar tretze quaderns a l'escola. Sis corresponen a una publicació anomenada *Gestos*, altres tres a *Recreo*, i quatre són monogràfics especials, entre ells el dedicat al mar. Els seus subscriptors eren des pagesos de la zona fins al mateix president de la República, Niceto Alcalá Zamora, i van arribar a circular per F r a n ç a , M è x i c o C u b a .

Desenterrant el silenci, vol ser un homenatge a Benaiges i als mestres represaliats d'aquell temps, però també a les altres 103 persones afusellades pels feixistes a La Pedraja. Del projecte n'ha sorgit un llibre, una exposició fotogràfica i un documental, que ja han visitat diferents indrets de l'Estat.

L'exposició *Desenterrant el silenci. Antoni Benaiges, un mestre de la República a una fossa comuna de Burgos*, es pot veure fins al 15 de gener a l'espai expositiu del Centre de Cultures i Cooperació Transfronterera del campus de Cappont. Presenta una trentena d'imatges en blanc i negre que recuperen la història del mestre a partir de l'exhumació de les seues restes. La mostra, que inclou una lona de 20 m2 que reproduïx la fossa comuna de La Pedraja, serà inaugurada el proper dia 11, a les sis de la tarda, i comptarà amb la presència de Sergi Bernal.

Seguidament, la Sala de juntes de la Facultat d'Educació, Psicologia i Treball Social, acollirà a les set de la tarda, la projecció del documental *El retratista* [<http://www.verkami.com/projects/1385-el-retratista>] (2013, 52'), la segona de les tres potes del projecte i que es va poder rodar gràcies al micromecenatge. Dirigida per Alberto Bougleux a partir de la idea i les investigacions de Bernal, el documental ha filmat l'exhumació de la fossa, els testimonis d'antics alumnes i persones que van conèixer Benaiges, els quaderns publicats per la impremta d'escola, així com el dia a dia a l'Escola Experimental Freinet de Veracruz (Mèxic), on es continua aplicant el mètode que fa més de 70 anys va impulsar el mestre català a Buñuelos de Bureba.

Del projecte també n'ha sorgit el llibre *Desenterrant el silenci. Antoni Benaiges, el mestre que va prometre el mar*, [<http://blume.net/catalogo/1017--desenterrant-el-silenci-antoni-benaiges-el-mestre-que-va-prometre-el-mar-97884986>] publicat per Blume. En l'obra hi han col·laborat el periodista Francesc Escribano, amb el relat de la biografia del mestre; el fotògraf Sergi Bernal, amb la documentació gràfica i la recollida de testimonis; l'antropòleg Francisco Ferrándiz, amb la narració de la seua experiència a peu de fossa; i la historiadora Queralt Solé, amb la contextualització del moment històric i la direcció de l'obra.

El llibre inclou la reproducció del quadern: *El mar. Visión de unos niños que no lo han visto nunca*, que recull impressions, frases i petites redaccions dels alumnes de Benaiges sobre com se l'imaginaven, com les Baldomero Sáez: "El mar será muy hondo. Será de hondo como dos veces la veleta de la torre. Y tendrá dos metros de largura"

Més informació

Trailer: *El retratista* [

http://player.vimeo.com/video/80029214?autoplay=1&TB_iframe&width=800&height=450&modal=false]